

VÝSTAVY KOMENIOLOGICKÉ

Vzdělávání pro všechny. Odkaz J. A. Komenského

Výstava představuje životní osudy J. A. Komenského, seznamuje s Komenského přelomovým pedagogickým dílem a jeho dodnes moderními učebnicemi, filozofickým odkazem a reflexí Komenského v umění. Výstava obsahuje výběr stále platných myšlenek z díla Komenského.

Typ: bannerová

Počet: 19

Jazyk: česká a anglická verze

Poznámka: samostojné

Výstavu je možné zapůjčit i v **elektronické podobě** v české a anglické verzi.

Budování mostů. Daniel Arnošt Jablonský v Evropě raného osvícenství

Výstava představuje životní osudy nejvýznamnějšího potomka J. A. Komenského, Daniela Arnošta Jablonského (1660–1741). Po celý život usiloval o překlenutí rozdílů mezi jednotlivými protestantskými vyznáními. Jablonský dosáhl značného renomé jako orientalista a hebraista. Spolu s proslulým filozofem a polyhistorem G. W. Leibnizem stál roku 1700 u zrodu berlínské Společnosti nauk (pozdější akademie věd).

Typ: závěsné textilní plachty

Počet: 20

Rozměry: 10 ks 140 x 150 cm, 10 ks 70 x 150 cm

Jazyk: česky

Poznámka: nutný závěsný systém, publikace

Komenského fascinující Labyrint světa a ráj srdce v kolážích Miroslava Huptycha

Výstava představuje koláže předního českého výtvarníka inspirované Komenského nejpřekládanějším dílem.

Typ: panely

Počet: 30

Rozměry: 16 ks 100 x 70 cm, 14 ks 60 x 70 cm

Jazyk: výstava je dvojjazyčná (česko-anglická)

KOMenský v KOMiksu

Výstava k Národním oslavám výročí J. A. Komenského, které se konají k příležitosti 350. výročí úmrtí J. A. Komenského. Výstava Vás originálním způsobem provede celým životem J. A. Komenského a je určena zejména dětem. Prostřednictvím komiksové podoby se seznámíte s hlavními životními událostmi, dílem a odkazem Učitele národů. Příběh Komenského života sepsala Klára Smolíková a svými obrazy ho doprovodil komiksový ilustrátor Lukáš Fibrich.

Typ: panelová

Počet: 25

Rozměry: 70 x 100 cm

Jazyk: česky

Výstavu je možné zapůjčit i v **elektronické podobě**.

(více na www.comenius350.cz)

Uč se moudrým býti! Orbis pictus v běhu věků

Tato výstava se stala prologem Národních oslav Jana Amose Komenského 2020 – 2022 a představuje jedno z nejslavnějších děl „Učitele národů“. Je společným konceptem Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského a Národního muzea v Praze.

Učebnice *Orbis sensualium pictus* (Svět vnímaný v obrazech) rozšířila edici Komenského starší učebnice *Janua linguarum reserata* (Brána jazyků otevřená), a navíc byla doplněna o ilustrace. Obě tyto učebnice propojují výuku cizího jazyka s výkladem o každodennostech i svátečním světem kolem nás. Celou učebnicí prostupuje Komenského zásada začínat od jednoduchého ke složitějšímu – např. činnosti člověka jsou popsány od všedních úkonů, manuální práce k práci duševní, stejně jako jazyková výuka začíná od slov a vět jednoduchých k souvětím. ORBIS PICTUS se v uplynulých dvou staletích dočkal mnoha zpracování a zdaleka není ani dnes jen dílem minulosti. Komenského učebnice přinesla v 19. století podnětnou inspiraci zejména pedagogům, kteří začali buď iniciovat či přímo vytvářet velkoformátové didaktické obrazy pro názornější výuku.

Typ: elektronická (PDF)

Počet (posterů): 11

Jazyk: výstava je dvojjazyčná (česko-anglická)

Labyrint světa a ráj srdce (1623-2023)

Výstava digitálních grafik Miroslava Huptycha, českého výtvarníka, básníka a arteterapeuta, aktualizuje myšlenkové dědictví Jana Amose Komenského ke 400. výročí napsání knihy.

Typ: panely pro zavěšení (v horní části dvě dírkové pro zavěšení např. na lanko)

Počet: 14

Rozměry: 84 x 59,5 cm

Jazyk: český

VÝSTAVY O ŠKOLSTVÍ A VZDĚLANOSTI

Od Marie Terezie po dnešek. Vysvědčení v proměnách času

Školní vysvědčení je jeden z nejobávanějších, ale také z nejvýznamnějších dokumentů školákovy života. Výstava srovnává podobu vysvědčení a způsoby kvalifikace od vydání tereziánského Všeobecného školního řádu (1774) do dnešní doby. Zároveň zachycuje měnící se grafickou podobu tohoto důležitého dokumentu. Výstava prezentuje ty nejzajímavější vysvědčení od 18. století.

Typ: panelová

Počet: 9

Rozměry: 70 x 100 cm

Jazyk: český

Poznámka: k zavěšení nebo samostatné rámy, publikace Vysvědčení

Jakub Jan Ryba nejen jako autor České mše vánoční

Jakub Jan Ryba (1765 -1815) vstoupil do všeobecného povědomí jako hudební skladatel. On sám přitom spatřoval smysl svého života v pedagogické činnosti. Kromě komponování se zabýval i hudební teorií, udržoval čilé styky s první generací českých vlastenců a stál se jedním z prvních autorů pro děti a mládež. Výstava komplexně představuje Rybův život a dílo, čímž zároveň názorně předvádí podmínky života vesnického učitele na přelomu 18. a 19. století. Většina výstavních panelů je doplněná fotografiemi Rybových knih nebo partitur, dobovými i současnými obrázky míst, kde působil, textová část je rovnoměrně rozložena mezi autentické citáty z Rybových deníkových záznamů a vysvětlující text.

Typ: panelová

Počet: 30

Rozměry: 28 ks 70 x 100 cm, 2 ks 60 x 70 cm

Jazyk: český

Poznámka: nutný závěsný systém (zapůjčují se panely, nutno adjustovat do rámu)

Kantor Jakub Jan Ryba a česká škola konce 18. století

Jakub Jan Ryba (1765–1815) je díky své slavné mši vánoční v obecném povědomí zapsán především jako hudební skladatel. Ryba však byl hlavně učitel a dalo by se říct, že díky svému příkladnému přístupu k vyučování i žákům byl jakýmsi ztělesněním dobového ideálu učitele. Ale nejen dobového, jeho nesmírná obětavost a lidský přístup k dětem by mohly sloužit za vzor i dnešním učitelům. Výstava klade důraz právě na Rybovo učitelské působení, které zasazuje do širšího kontextu dobového školství. Samozřejmě nejsou ale pominuty ani jeho hudební a skladatelské aktivity a osobní život. Většina výstavních panelů je doplněná fotografiemi Rybových knih nebo partitur, dobovými i současnými obrázky míst, kde působil, textová část je rovnoměrně rozložena mezi autentické citáty z Rybových deníkových záznamů a vysvětlující text.

Typ: panelová

Počet: 35

Rozměry: 29 ks 70 x 100 cm, 6 ks 60 x 70 cm

Jazyk: česky

Poznámka: nutný závěsný systém (zapůjčují se panely, nutno adjustovat do rámu)

Cesta do hlubin študákovy a kantorovy duše. Pedagog a spisovatel Jaroslav Žák

Výstava představuje životní osudy humoristického spisovatele Jaroslava Žáka (1906–1960). Jaroslav Žák, původním povoláním středoškolský profesor, pracoval po roce 1945 jako filmový scénárista a nezávislý žurnalista. Pro kritiku komunistického režimu byl po roce 1948 perzekuován a 10 let nesměl publikovat.

Typ: panelová

Počet: 26

Rozměry: 23 ks 70 x 100 cm, 3 ks 60 x 70 cm

Jazyk: česky

Poznámka: k zavěšení nebo samostojné rámy

Nesmíme zapomenout: Jan Opletal a další oběti listopadu 1939

Výstava připomíná události podzimu 1939, postavu Jana Opletala a perzekuci 1200 studentů v německém koncentračním táboře Sachsenhausen.

Typ: panelová

Počet: 10

Rozměry: 70 x 100 cm

Jazyk: česky

Poznámka: k zavěšení nebo samostojné rámy, oboustranné

Výstavu je možné zapůjčit i v **elektronické podobě**.

Vzdělávání Romů v Česku v historickém kontextu

Jádrem výstavy je prezentace programů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na podporu romské komunity a romských studentů středních a vyšších odborných škol: názorné ukázky projektů podpořených státními dotacemi a počty podpořených studentů navíc doplňují panely představující školy působící v sociálně vyloučených lokalitách, nebo školy, kde se úspěšně praktikuje model inkluzivního vzdělávání. Všechny informace jsou zasazeny do historického kontextu, několik bannerů se věnuje dějinám speciálního vzdělávání v Česku a širší veřejnosti nepříliš známým projektům na zlepšení vzdělanosti romské populace z 50. a 60. let 20. století.

Typ: bannerová

Počet: 17 + 17

Jazyk: česky a anglicky

Poznámka: samostojné, propagační leták česky a anglicky

Škola a válka. Branná výchova v české škole

Výstava návštěvníkům ukazuje historii výuky předmětu „branná výchova“ v jeho komplexnosti: v povědomí široké veřejnosti dosud přetrvává vzpomínka na socialistické pojetí branné výchovy, poprvé se však tento předmět objevuje již za první republiky v souvislosti s ohrožením republiky ze strany nacistického Německa, kořeny můžeme nalézt již před rokem 1918 za monarchie. Obsahem předmětu navíc nebyla pouze „brannost“ v užším slova smyslu (jak přetrvává ve vzpomínkách starších ročníků v podobě branných cvičení spočívajících v přesunech v terénu v pláštěnkách či střelbě ze vzduchovky), ale celková příprava na mimořádné situace – žáci měli být v první řadě tělesně zdatní, naučit se orientovat v terénu a umět poskytnout první pomoc při různých typech zranění.

Typ: elektronická (PDF)

Počet (posterů): 60

Jazyk: česky

Učíme se spolu, ale jinak - vzdělávání dětí s handicapem ve 20. století

V roce 2023 uplynulo 110 let od založení Jedličkova ústavu v Praze. Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského při této příležitosti uspořádalo výstavu zaměřenou na vzdělávání dětí s handicapem v období 1. československé republiky. Výstava se zaměřuje především na tvorbu v ústavních dílnách a na zde vzniklé užité umění (hračky, koberce, spolkové prapory), které mnohdy dosahovalo špičkové profesionální úrovně.

Vedle činnosti nejznámějšího Jedličkova ústavu výstava připomíná další instituce, které působily na území Československa (Bakulův ústav v Praze, Krüppelheim v Liberci, Dětský ústav pro tělesně vadné Brno – Královo pole, Masarykův léčebný a výchovný ústav pro zmrzačené v Plzni, Domov slovenských mrzačkov ve Slávnici, Ústav pre telesne chybných v Bratislavě, Ústav pro tělesně vadné děti v Mukačevě). Výstava čerpá především z bohatého fondu Františka Bakuleho, který patří k nejvýznamnějším v NPMK, dále z fondu Augustina Bartoše a z fondu Rudolfa Jedličky. Je doplněna o zápůjčky z jiných institucí.

Typ: panelová

Počet: 11

Rozměry: 70 x 100 cm

Jazyk: výstava je dvojjazyčná (česko-anglická)

Poznámka: nutný závěsný systém (zapůjčují se panely, nutno adjustovat do rámu)

Výstavu je možné zapůjčit i v **elektronické podobě**.

Pravěk, k tabuli! Jak si pračlověk cestu do škol našel

Výstava představuje veřejnosti historii výuky o našich nejstarších dějinách. A to od dob, kdy byla historie Země i člověka spojována s dogmaty vyučovanými v rámci biblického dějepisu, přes nenápadné uvedení této látky do výuky prostřednictvím geologie a přírodopisu až po plnohodnotné zařazení studia pravěku do osnov dějepisného vyučování. Nedílnou součástí pedagogických činností byla experimentální archeologie, jež obohacovala školní i mimoškolní činnost a o jejíž zařazení do výuky se snažil především spisovatel a učitel Eduard Štorch.

Typ: panelová

Počet: 25

Rozměry: 70 x 100 cm

Jazyk: česky

Poznámka: nutný závěsný systém (zapůjčují se panely, nutno adjustovat do rámu)

Výstavu je možné zapůjčit i v **elektronické podobě**.

Cesta kolem světa za 45 minut. Za obzory školního zeměpisu a dějepisu

Cílem výstavy je zmapovat historii výuky zeměpisu, a to v časovém rozmezí přibližně od poloviny 19. století do poloviny 20. století. Bohatá sbírka historických školních obrazů, map, glóbů i dalších pomůcek umožnila vytvořit vizuálně působivou výstavu, která seznámí veřejnost nejen se základními pojmy a historickým vývojem předmětu jako takového, ale přinese především netradiční pohled na dynamicky proměňující se svět, umožňující přirozené propojení výuky zeměpisu a dějepisu.

Typ: panelová

Počet: 16

Rozměry: 70 x 100 cm

Jazyk: česky

Poznámka: nutný závěsný systém (zapůjčují se panely, nutno adjustovat do rámu)

Výstavu je možné zapůjčit i v **elektronické podobě**.

VÝSTAVY O P. PITTROVI

Evropský humanista Přemysl Pitter

Výstava dokumentuje život a práci významného humanisty Přemysla Pittra (1895 - 1976). Značná pozornost je věnována činnosti sociálně výchovného zařízení Milíčův dům na pražském Žižkově ve 30. letech 20. století a tzv. „akci zámky“ v letech 1945–1947, během které Pitter se svými spolupracovníky poskytli péči a pomoc strádajícím židovským a německým dětem. V roce 1951 byl Přemysl Pitter donucen k emigraci, kdy působil v emigrantském táboře Valka u Norimberku a po jeho uzavření ve Švýcarsku, kde dále pracoval pro český exil. Pittrovi se dostalo významných ocenění a uznání v Izraeli, ve Spolkové republice Německo, ve Švýcarsku, a po r. 1989 i v Československu.

Typ: panelová

Počet: 21

Rozměry: 70 x 100 cm

Jazyk: česky

Poznámka: k zavěšení

Výstavu je možné zapůjčit i v **elektronické podobě**.

Příběhy bezvýhradné lidskosti – Přemysl Pitter, výjimečná postava v dějinách 20. století

Putovní výstava přibližuje na příkladech lidských osudů přelomové události v československých a evropských dějinách 20. století. Je koncipována jako příspěvek k prohloubení výuky ve společenskovedních oborech, nabízí závažný etický a emocionální rozměr a prezentuje kladné morální společenské vzory. Zároveň žáky a studenty seznamuje s životními osudy stále málo známého humanisty, pedagoga a vychovatele Přemysla Pittra (1895–1976).

Typ: bannerová

Počet: 10

Jazyk: česky

Poznámka: samostojné, skládačka

Výstavu je možné zapůjčit i v **elektronické podobě**.

OSTATNÍ

Tábor Hodonín. Průsečík tragických osudů 1940–1950

Výstava prezentuje historii bývalého tábora v Hodoníně (okr. Blansko), který mezi lety 1940–1950 sloužil postupně jako kárný tábor, cikánský tábor, tábor pro internaci starých a nemocných Němců neschopných odsunu a nakonec jako tábor nucené práce pro politické vězně komunistického režimu. Výstava přehledně popisuje jednotlivé historické etapy a rovněž představuje plány budoucího Památníku.

Typ: bannerová

Počet: 14 + 14

Jazyk: česky a anglicky

Poznámka: samostojné, propagační leták česky a anglicky

Karel IV. Život Otce vlasti

Výstava k 700. výročí narození Karla IV. je určena především dětem. Shrnuje nejdůležitější okamžiky v životě císaře Karla IV. a jeho rodiny. Samozřejmě součástí je i kulturní dědictví Karlovy éry – řada hradů, církevních i městských staveb a zejména soubor korunovačních klenotů, nejvýznamnější kulturní movitá památka České republiky.

Typ: panelová

Počet: 6

Rozměry: 70 x 100 cm

Jazyk: česky

Poznámka: samostojné rámy, oboustranné

Výstavu je možné zapůjčit i v **elektronické podobě**.

Hurá do školy s Marií Terezií!

Výstava k 300. výročí narození Marie Terezie, panovnice, která se zasloužila o zrod moderní společnosti. Iniciovala řadu reforem, mezi něž patří i vydání Všeobecného školního řádu. Výstava je určena pro potřebu základních a středních škol.

Typ: panelová

Počet: 6

Rozměry: 70 x 100 cm

Jazyk: česky

Poznámka: samostojné rámy, oboustranné

Výstavu je možné zapůjčit i v **elektronické podobě**.

Tady nová republika

Výstava k 100. výročí vzniku Československa je určena pro základní a střední školy. Shrnuje základní informace o meziválečném Československu.

Typ: panelová

Počet: 6

Rozměry: 70 x 100 cm

Jazyk: česky

Poznámka: samostojné rámy, oboustranné

Výstavu je možné zapůjčit i v **elektronické podobě**.